

Nr 282

Av herrar **Gomér** och **Svensson** i Vä, *angående socialförsäkringskyddet för företagare och fria yrkesutövare.*

(Lika lydande med motion nr 235 i Första kammaren)

Företagare äger enligt riksdagsbeslut av 1962 utträda ur tilläggsjukpenningförsäkringen, dock endast under förutsättning att han även utträder ur försäkringen för allmän tilläggs pension. Utträder han ur tilläggs pensioneringen måste han också utträda ur tilläggs sjukpenningförsäkringen. Dessa båda försäkringsformer är alltså sammankopplade. Det går inte att vara med i enbart en av dem.

Detta system innebär att företagarna inte kan anpassa sitt försäkringskydd till sina ekonomiska möjligheter. Om en företagare vill och kan vara sjukförsäkrad får han inte det om han inte samtidigt inträder i pensionsförsäkringen, vilket han kanske inte har ekonomiska möjligheter till. Detta betyder att vissa medborgare inte kan tillgodogöra sig en försäkringsform som samhället tillhandahåller. Han kan också påtvingas en viss försäkring som inte svarar mot hans behov.

De speciella önskemål och behov som från företagarnas och de fria yrkesutövarnas sida gör sig gällande i sammanhanget är nära förknippade med företagandets natur. I många fall kan företagarna inte ansluta sig till de sammankopplade ATP- och tilläggs sjukpenningförsäkringarna utan att detta får menliga följder för deras näringsutövning. Å andra sidan är det uppenbart att det hos företagarna finns behov av ett försäkringsskydd utöver grundskyddet. Då det är angeläget både att företagarna liksom andra medborgare beredes goda möjligheter för sin förvärvsverksamhet och att deras försäkringsbehov kan tillgodoses på tillfredsställande och efter deras förhållanden anpassat sätt, framstår det som nödvändigt att försäkringssystemet utformas smidigare med vissa valmöjligheter för dem i fråga om anslutning och försäkringsform.

Behovet av enbart långtidsskydd för företagarna kan i viss utsträckning anses tillgodosett med nuvarande system. Med bestämmelser om karenstid av endera 3, 33 eller 93 dagar inom tilläggs sjukpenningförsäkringen kan anslutningen begränsas till ett långtidsskydd. Kostnaderna härför är relativt låga till den del de avser tilläggs sjukpenningförsäkringen. Behovet av försäkring enbart i fråga om korttidsskyddet är emellertid inte tillgodosett. Om en företagare, t. ex. på grund av omfattande investerings- och amor-

teringsutgifter, ej anser sig ha råd och möjlighet att ansluta sig till försäkringen för tilläggspension, kan han enligt nuvarande bestämmelser ej heller vara ansluten till tilläggssjukpenningförsäkringen. I praktiken ställes han sålunda utanför det korttidskydd som han kan ha behov av. Enligt vår mening måste därför försäkringssystemet få en sådan utformning, att företagarna beredes möjlighet att tillhöra tilläggssjukpenningförsäkringen utan att samtidigt ha skyldighet att vara med i ATP-försäkringen. Det omvända förhållandet, dvs. möjligheten att tillhöra tilläggspensionsförsäkringen men ej tilläggssjukpenningförsäkringen, kan i stort sett anses tillgodosett genom de ovannämnda valmöjligheterna i fråga om karenstiderna.

För företagargrupperna liksom för andra finns givetvis behov av förtids- och efterlevandeskydd. Därvid måste emellertid beaktas, att ett mycket stort antal företagare under den aktiva förvärvstiden har omfattande utgifter för investering och amorteringsändamål, vilka i stort sett måste bestridas av den personliga inkomsten även i de fall då inkomsten är förhållandevis låg. Till följd härav minskas givetvis de ekonomiska möjligheterna för en fullständig anslutning till ATP-försäkringen samtidigt som behovet av ålderspension utöver folkpensionen blir mindre, eftersom de belopp som nedlagts i rörelsen utgör ett visst trygghetskapital. Behovet av förtids- och efterlevandeskydd inom företagargrupperna synes med beaktande härav kunna lösas endast genom att möjlighet öppnas för dem att tillhöra ATP-försäkringen i den del den avser förtids- och efterlevandeskyddet utan skyldighet för dem att samtidigt vara med i ålderspensionsförsäkringen inom densamma.

Rätt till begränsning av ATP-anslutningen till enbart förtids- och efterlevandeskydd får anses vara det väsentligaste ur företagarnas synpunkt. Därutöver finns det emellertid i många fall behov av valmöjligheter i fråga om ålderspensionen i ATP. För många företagare, som inte har ekonomiska möjligheter för hel ATP-anslutning, skulle anslutning med viss del av den eljest pensionsgrundande inkomsten ge ett önskvärt och lämpligt skydd på ålderdomen. Av tekniska och administrativa skäl torde man då böra begränsa valmöjligheterna till att avse hel och halv ålderspension. Med det system som vi här förordar skulle företagarna och de fria yrkesutövarna beredas möjligheter att vid sidan av den nu gällande ATP-utformningen ansluta sig till tilläggspensioneringen, endera vad avser enbart förtids- och efterlevandeskydd eller vad avser förtids- och efterlevandeskydd jämte halv ålderspension.

De valmöjligheter som vi här föreslår synes oss vara förutsättningen för att tilläggssjukpenning- och tilläggspensionsförsäkringarna skall kunna ge företagarna och de fria yrkesutövarna det skydd som åsyftas med socialförsäkringssystemet. Det framstår därför som angeläget att dessa frågor prövas så skyndsamt som möjligt.

Med anledning av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag rörande möjligheten för företagare och fria yrkesutövare

1) att tillhöra tilläggssjukpenningförsäkringen utan samtidig skyldighet till anslutning till tilläggs pensionsförsäkringen;

2) att begränsa anslutningen till tilläggs pensionsförsäkringen till förtids- och efterlevandeskyddet; samt

3) att begränsa anslutningen till tilläggs pensionsförsäkringen till förtids- och efterlevandeskyddet jämte halva ålderspensionen.

Stockholm den 26 januari 1965

Dav. Gomér

Gustaf Svensson
i Vä